

Ontwerptekening door Bleeker naar ontwerp van L.A. Springer 1911. Herkomst reproductie: speciale collecties, Bibliotheek Wageningen UR / Stichting Zuilen en Vecht.

Reconstructietekening Springertuin door Stichting Zuilen en Vecht.

Springertuin Zuilen gered van de slopershamer

Tekst - Elz Mooij, Stichting Zuilen en Vecht
Fotografie - Stichting Zuilen en Vecht

In 1954 werd het dorpje Zuilen door een gemeentelijke herindeling een nieuwe wijk in Utrecht. Een arbeiderswijk, met Werkspoor en de Demka-fabriek als grootste werkgevers. Een kleine groene enclave in de naoorlogse bouw was het voormalige landgoed Daelwijck aan de Vecht. Een klein verrommeld parkje van één hectare groot met het oude landhuis van de directeur van de naastgelegen voormalige borstelfabriek. Op dit wat onderkomen gemeentelijke parkje werd in 2003 nieuw licht geworpen, waardoor het voor sloop werd behoed.

De ontdekking van Daelwijck

De Stichting Zuilen en Vecht, een stichting die de leefbaarheid in de wijk Zuilen wil vergroten, ontdekte dat het parkje een complete, maar kleine tuin was van Leonard A. Springer. Met alle aspecten die een landgoed moet herbergen. Een formele tuin, een gedeelte in landschapsstijl, een snijbloementuin, een fazanterie en een forse moestuin. Het originele ontwerp werd gevonden in de archieven van de Wageningen UR.

Van Leonard Springer, dendroloog en tijdgenoot van Zocher en Copijn, zijn momenteel vooral grote parken en groengebieden bekend; kleine particuliere tuinen van zijn hand zijn vaak verdwenen. De Springertuin Zuilen, zoals het landgoed Daelwijck nu heet, is een uniek voorbeeld van het tuinontwerp uit die tijd.

Herinrichting

De door de gemeente Utrecht geplande nieuwbouw op dit stukje groen, ging als gevolg van de ontdekking van de Springertuin niet door. Na veel vijven en zessen kreeg Zuilen en Vecht, met hulp van organisaties zoals de Nederlandse Tuinenstichting, de tuin in 2008 in beheer. Zuilen en Vecht onderzocht het oude ontwerp van Springer en presenteerde samen met hoveniersbedrijf Den Groene Hollander een nieuw beeld voor herinrichting van het park. Michiel Huls, van Deltavormgroep BV landschapsarchitectuur en stedenbouw,

belast met de coördinatie van de herinrichting: "Het idee van Springer past perfect in deze wijk, sterker nog: de tuin is vrijwel intact, maar moest in de herinrichting wel vertaald worden naar de mogelijkheden van nu en de huidige opvattingen over de openbaarheid van een moderne buitenplaats." De grootste uitdaging bij de reconstructie van de tuin ligt in de moestuin van een kwart hectare. Het meest arbeidsintensieve gedeelte van een buitenplaats, met leifruitmuren, een koude kweekbak en een bijenstal.

Historisch Groen vertaald naar deze tijd

Met een eenmalige subsidie van het Utrechtse Groenstructuurfonds en een Europese subsidie zijn de belangrijkste werkzaamheden om de tuin te herstellen uitgevoerd. Zo is het formele gedeelte van de tuin inmiddels gereconstrueerd tot een geometrisch grasvlak met bloemvakken, omzoomd door een moderne cortenstalen rand. De wandelpaden zijn versmald tot hun oorspronkelijke breedte. De moestuin is opnieuw ingedeeld naar de inzichten uit 1911. Tijdens de werkzaamheden om de moestuin bouwrijp te maken, werd de oorspronkelijke fundering van de stenen poeren van de pergola aangetroffen. Ook bleek de oude, geometrische padenstructuur nog aanwezig, evenals de restanten van de koude kweekbak.

De snijbloementuin met een strakke moderne natuurstenen rand wordt in het nieuwe ontwerp doorsneden door een fietspad, dat de inmiddels verrezen nieuwbouw aan de Vechtoever ontsluit. Hiermee probeert Zuilen en Vecht historie op een spannende manier te combineren met nieuwe materialen, waardoor een mooie aansluiting ontstaat met de nieuwe architectuur ernaast.

Beheer door de buurt

De Springertuin ligt op de grens van Utrecht en Maarssen. Tijdens het ontwikkelingsproces bleek dat veel wijkbewoners zich aangesproken voelden door dit particuliere initiatief. Zuilen en Vecht heeft inmiddels meer dan honderd donateurs en vrijwilligers uit heel Zuilen en omstreken. Dat is nodig, want de Springertuin moet zonder reguliere subsidies worden beheerd en onderhouden. En initiatief werkt initiatief in de hand. Vanuit het donateursbestand worden weer nieuwe voorstellen gedaan om de tuin in de wijk levend te maken. Zo is het idee geboren van een bijenstal als educatief project en is contact met scholen om kinderen kennis te laten maken met vergeten groente. De Springertuin Zuilen blijkt een project te zijn dat bijdraagt aan de sociale samenhang in een naoorlogse wijk in de gemeente Utrecht.

Zie voor meer informatie: www.zuilenenvecht.nl.

Nieuwe aanleg snijbloementuin.

Nieuwe aanleg formele deel.

BESTUUR NTS

Beline Geertsema-Key, voorzitter, Caroline de Koning, vice-voorzitter en redactiecommissie, Marna Spoon, secretaris, Robert Kreder, penningmeester, Carla de Jonge, excursiecommissie, Henk van der Eijk, monumentencommissie, Marianne van Lidth de Jeude, studies en publicaties.

MONUMENTENCOMMISSIE

Annemiek Tromp, voorzitter, Hanny van der Heide, secretaris, Piet Bakker, Henk Barkhof, Jan-Willem Edinga, Henk van der Eijk, Rita Grothuis, Mariël Kok, Christo van Zweden

EXCURSIECOMMISSIE

Carla de Jonge, voorzitter, Marjorie Gisolf, Olly Hof-de Boer, Roswitha Kleipool-De Regt, Helma van Vlerken, Ysk Vondeling, Mariëtte Wachter-Aalders, Anne Wolff, Lisette van Zandvoort-Gerritsen

OPENTUINENCOMMISSIE

Gonne Doorman-Van den Wall Bake, voorzitter, Anneke van Apeldoorn, Marianne Biolders-Bergmans, Rita den Breeje, Beline Geertsema-Key, Brigitte Gentis-Van Dam Merret, Lietje de Vree-Van den Bergh

PUBLICATIECOMMISSIE

Marianne van Lidth de Jeude, voorzitter en Honey Wolff

REDACTIECOMMISSIE

Marian Smeets-Lenshoek, hoofdredacteur, Korneel Aschman, Joost Gieskes, Ronald van Immerseel, Hanneke Jelles, Caroline de Koning, Éva Kovács, Anne Wolff

BUREAU NTS

Suzanne Kooij, hoofd bureau, Ellen Kickhefer, Esther van der Sluis
Het bureau van de NTS is bereikbaar op maandag en woensdag van 10-13 uur en op dinsdag van 13-16 uur.

COLOFON

28e jaargang, nummer 1, maart 2011
Een uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting.
Verschijnt 4x per jaar.
ISSN 1382 - 2659
Oplage: 3.400 exemplaren
Redactie: Redactiecommissie Tuinjournaal
Eindredactie: Hanneke Prins
Vormgeving: ètre Amsterdam, MAT Den Haag
Druk: Drukkerij Ten Brink, Meppel

NEDERLANDSE TUINENSTICHTING

Nieuwezijds Voorburgwal 75 sous,
1012 RE Amsterdam
T 020 623 50 58
Website: www.tuinenstichting.nl
E-mail: info@tuinenstichting.nl
Giro 559 54 46 (ING Bank)
IBAN NL28 INGB 0005595446 / BIC INGBNL2A

De redactie heeft getracht alle rechthebbenden van het illustratiemateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat rechten niet zijn gehonoreerd, dan kunnen zij met de redactie contact opnemen.